

"Çoktan beri sukut-u ahlâka ve hayat-ı dünyeviyeyi her cihetle hayat-ı uhreviyeye tercih ettirmeye sevk eden dehşetli esbap altında..." Buradaki "dehşetli esbap" nedir?

O dehşetli sebebi Üstadımız şu şekilde izah ediyor:

"Azîz, sıddîk kardeşlerim,"

"Evvelce hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı uhreviyeye tercih etmeye dair yazılan iki parçaya tetimmedir."

"Bu acib asrın hayat-ı dünyeviyeyi ağırlaştırması ve yaşamak şeraitini ağırlaştırıp çoğaltması ve hacat-ı gayr-i zarûriyeyi görenekle tiryaki ve müptela etmekle hacat-ı zarûriye derecesine getirmesiyle, hayatı ve yaşamayı, herkesin her vakitte en büyük maksat ve gayesi yapmıştır. Onunla hayat-ı dîniye ve ebediye ve uhreviyeye karşı ya sed çeker veya ikinci, üçüncü derecede bırakır. Bu hatanın cezası olarak öyle dehşetli tokat yedi ki, dünyayı başına Cehennem eyledi. İşte bu dehşetli musibette, ehl-i diyanet dahi büyük bir vartaya düşüyorlar ve kısmen anlamıyorlar."(1)

Dünya hayatının daha basit daha sade olması gerekirken, medeniyet bunu daha ağır daha karmaşık daha meşguliyetli bir şekle sokuyor ve her daim kendi ile meşgul eder hale getiriyor. Bu durumda zavallı insanların hayatının birinci gündemini dünya hayatı ve onun ağırlaştırılmış koşulları alıyor. Ahiret, ibadet, ahlak gibi asıl vazifeler ikinci, üçüncü hatta bazen tamamen insanın gündeminden çıkıyor.

İhtiyaç olmayacak şeyler ihtiyaç haline getirilmiş, gelenek görenek belası yüzünden hayatın yükü ağırlaştırılmış, bir de bu anlayış felsefi kılıfla yaşam ideolojisi haline getirilince (*sekülerizm ve laiklik gibi*) insanlık tümünden yoldan çıkıp asıl vazifesi olan iman ve ibadeti unutmuştur.

Bugün bir gencin evlenip yuva kurabilmesi için bütün mesai ve enerjisini dünyaya sarf etmesi gerekiyor. Bilezik, düğün salonu, pasta, kıyafet, gereksiz ev eşyaları vesaire gibi geleneğin dayattığı ihtiyaç olmayan ihtiyaçlar yüzünden çok para gerekiyor. Para da ucuz ve kolay kazanılmıyor, bunları temin edeceğim derken bir bakmışsın hayat gitmiş, bitmiş. Bu durumdaki bir genci ahirete yöneltmek çok zor bir hale gelmiş.

(1) bk. [Kastamonu Lahikası, 74. Mektup.](#)